

Sygn. akt VII U 1031/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2016 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący: Sędzia S.O. Lucyna Stąsik-Żmudziak

Protokolant: st. sekretarz sąd. Małgorzata Gruza

po rozpoznaniu w dniu 19 maja 2016 roku w Lublinie

sprawy M. M. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołania M. M. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 16 kwietnia 2015 roku znak(...)

zmienia zaskarżoną decyzję i zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do uwzględnienia przy ustaleniu wartości kapitału początkowego M. M. (1) okresu zatrudnienia związanego z umową agencyjną wykonywaną na rzecz (...) w C. od 6 listopada 1989 roku do 31 grudnia 1990 roku.

VII U 1031/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16.04.2015r. ZUS w B. ponownie ustalił M. M. (1) kapitał początkowy na dzień 01.09.1999r. w wysokości 44 636,13zł. uwzględniając zatrudnienie od 15.08.1973r. do 29.12.1973r. Do ustalenia wartości kapitału początkowego ZUS nie uwzględnił okresów:

-od 08.03.1984r. do 31.08.1989r., gdyż przy ustalaniu kapitału początkowego nie uwzględnia się okresu pracy w gospodarstwie rolnym,

-od 01.10.1989r. do 05.11.1989r., gdyż nie została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne,

- od 06.11.1989r. do 31.12.1990r., gdyż brak informacji potwierdzającej czy wnioskodawczyni była objęta obowiązkiem ubezpieczenia społecznego tj. czy zatrudnienie wykonywane było stale i w wymiarze co najmniej połowy czasu obowiązującego pracowników jednostki będącej stroną umowy. (decyzja k. 66-67 – akta kapitałowe)

Odwołanie od decyzji złożyła M. M. (1), która nie zgadzała się z decyzją w części dotyczącej nie uwzględnienia okresu od 06.11.1989r. do 31.12.1990r., twierdząc, że był to okres działalności gospodarczej polegającej na prowadzeniu w formie agencji Kantoru (...) przy (...) w C.. Agent odprowadzał każdego miesiąca pełną składkę, na co przedstawiła organowi ubezpieczeniowemu dowody wpłat. Ponadto podała, iż jej zatrudnienie w kantorze było wykonywane stale, w pełnym wymiarze godzin pracy, od poniedziałku do piątku od 9 do 17. Do odwołania dołączyła plik deklaracji w sprawie podatku od wynagrodzeń i zaliczki na podatek wyrównawczy od agentów za okres grudzień 1989r. na nazwisko M. M.

(1) i za okresy kolejnych miesięcy od stycznia 1990r. do listopada 1990r. dotyczących Kantoru (...) raz związanego na nazwisko M. M. (1), raz S. M. a następnie jedynie M. oraz protokół kontroli przeprowadzonej w październiku 1989r. przez NBP i w styczniu 1990r. przez Izbę Skarbową a także zezwolenie na prowadzenie kantoru z zakreślonymi warunkami tej działalności. (odwołanie k. 2-3 i załączniki k. 4as)

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie. (odpowiedź na odwołanie k. 5as)

Na rozprawie w dniu 23.11.2015r. wnioskodawczynie dokumenty dołączone do odwołania złożyła w oryginale. (k. 15as)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. M. (1), ur. (...) w oparciu o wniosek złożony w październiku 2004r. miała ustalony kapitał początkowy na podstawie decyzji z 11.02.2005r., do wysokości którego przyjęto wskazane przez nią okresy składkowe, nie uwzględniając okresu pracy w gospodarstwie rolnym oraz okresu udokumentowanego jedynie umową o pracę. (k.27-28ak)

W lutym 2011r. wnioskodawczynie wniosła o doliczenie do wysokości kapitału początkowego okresu od 06.11.1989r. do 31.12.1990r., jako okresu pracy wykonywanej w charakterze agenta, zgodnie z dołączonym zaświadczeniem i dowodami wpłat. (k.30 – 40ak) Dowody wpłat oznaczone jako wpłaty na ZUS dokonane zostały na nazwisko S. M. i dotyczyły odpłatności agencyjnej. Z zaświadczenia podpisanego przez Prezesa (...) w C. wynikało, że M. M. (1) od 06.11.1989r. do 31.12.1990r. pracowała jako kasjer w kantorze prowadzonym przez S. M., funkcjonującym jako przedsiębiorstwo agencyjne związane z Oddziałem (...) w C.. Na podstawie zawartej umowy Zarząd Oddziału (...) pobierał o wyżej wymienionych składki na ubezpieczenie społeczne.

ZUS w nawiązaniu do tego wniosku zwrócił się do M. M. (1) o nadesłanie zaświadczenia z (...), stwierdzającego czy w w/w okresie była zatrudniona w oparciu o umowę agencyjną, czy była objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych, czy zatrudnienie było stałe i w wymiarze co najmniej połowy czasu pracy. (k. 42ak)

Wnioskodawczynie takiego zaświadczenia nie przedłożyła, więc ZUS decyzją z 25.09.2012r. odmówił uwzględnienia tego okresu. (k. 46 – 47ak) Decyzji wnioskodawczynie nie skarżyła.

W lipcu 2014r. wnioskodawczynie złożyła nowy wniosek o ustalenie wysokości kapitału początkowego, przedkładając dokumenty związane z innym okresem zatrudnienia. (k. 50ak)

ZUS wydał kolejne decyzje: z 12.03.2015r. oraz skarżoną z 16.04.2015r., nadal odmawiając uwzględnienia okresu związanego z umową agencyjną.

Gdy wnioskodawczynie odwołała się do Sądu, ZUS po ponownej analizie dowodów wpłat, z których jeden z dnia 13.02.1990r. wprost dotyczył S. M. i M. M. (1) podjął się potwierdzenia opłacania składek na ubezpieczenia społeczne przez (...). Ustalono, że (...) przed 1999 rokiem rozliczał się bezimiennie. (k. 71-72ak)

W międzyczasie ZUS wydał jeszcze jedną decyzję z 29.05.2015r., ponownie ustalając wysokość kapitału początkowego w związku ze zmianą przepisów i wejściem w życie od 01.05.2015r. regulacji związanych z okresami opieki nad dziećmi. (k. 76-77ak)

Sąd ustalił, że w spornym okresie od 06.11.1989 r. do 31.12.1990 r. M. M. (1) wykonywała pracę w oparciu o umowę agencyjną w kantorze wymiany walut przy (...) w C.. Była to działalność gospodarcza jej męża S., z którym jest obecnie rozwiedziona i nie utrzymuje od 10 lat żadnych kontaktów. Wnioskodawczynie w kantorze pracowała jako kasjerka, a (...) zawarł z zarówno nią jak i z jej mężem umowy agencyjne. Kantor podlegał NBP oraz Urzędowi Skarbowemu, na jego prowadzenie S. M. miał zezwolenie z 27.06.1990r., ważne do 31.12.1990r., w którym określono warunek, że kantor walut prowadzony jest w lokalu położonym w C. przy ul. (...), od poniedziałku do piątku w godzinach od 09,00 do 17,00 a w soboty od 9,00 do 14,00.

Lokal należał do Oddziału (...) w C. i stąd zawarta była umowa agencyjna z prowadzącym kantor i zatrudnioną w charakterze kasjera M. M. (1). Umowa agencyjna została złożona w Urzędzie Skarbowym, który nie ma już dokumentacji z 1990 r., z uwagi na upływ okresów przechowywania dokumentacji.

Wnioskodawczyni wykonywała pracę w kantorze od godziny 9 do 17 od poniedziałku do piątku i w soboty od 9 do 14, co znajduje potwierdzenie tak w zezwoleniu na wykonywanie działalności oraz w dołączonym protokole kontroli przez NBP i Izbę Skarbową.

Dowód: protokoły kontroli k. 4as

M. M. (1) była jedyną kasjerką pracującą w kantorze, jej mąż był osobą prowadzącą kantor, zajmował się dokumentacją. Z przedstawionego protokołu kontroli Izby Skarbowej w C., przeprowadzonej w okresie od 11-17.01.1990 r. wynika, że z okazanej do kontroli umowy agencyjnej, zawartej w dniu 06.11.1989r. pomiędzy (...) w C. a S. M. – prowadzącym Kantor oraz kasjerem M. M. (1) – kasjerem Kantoru, wynikało, że od dnia zawarcia umowy na rzecz (...) była opłacana opłata agencyjna oraz składki na ZUS w określonej wysokości od osoby.

Z kolei z przedłożonych oryginałów deklaracji podatku od wynagrodzeń i zaliczki na podatek od agentów, obejmujących kolejno wszystkie miesiące : listopad-grudzień 1989r. i od stycznia do grudnia 1990r. wynika data rozpoczęcia działalności Kantoru, informacja, iż przychód dotyczy 2 osób, następnie przychód miesięczny, wydatki, dochód, podatek od wynagrodzeń, kwota składek na ubezpieczenie społeczne ZUS agenta w rozliczeniu miesięcznym oraz narastająco w kolejnych miesiącach.

Dowód: deklaracje podatkowe –k. 16as

Kwotom zapisanym w deklaracjach podatkowych jako kwota składki na ubezpieczenie społeczne agenta, wynikająca z wysokości osiągniętego w danym miesiącu przychodu odpowiadają w większości przedłożone przez wnioskodawczynię do akt kapitałowych dowody wpłat do (...) przez S. M. odpłatności opisanych jako ZUS pomnożonych przez 2 ze wskazaniem, że podwójna wpłata jest za dwie osoby. (k. 31-39ak)

Są też dowody wpłat kwot, które nie odpowiadają wysokości składek na ZUS wpisane w deklaracji podatkowej. Wnioskodawczyni rozliczała się wspólnie z mężem, a skoro (...) rozliczała się ze składek na ubezpieczenia społeczne za agentów bezimiennie i dokumenty źródłowe (...) nie zostały odnalezione nie sposób ustalić bezspornie jakie kwoty za agentów były odprowadzane do ZUS, w tym za wnioskodawczynię.

Wnioskodawczyni w kantorze pracowała do końca 2010 roku, z tym że w ramach umowy agencyjnej z (...) do 31.12.1990 r., a potem była to już jej własna pozarolnicza działalność gospodarcza, zarejestrowana, z nadanym numerem Regonu, samodzielnie za siebie później opłacała składki na ubezpieczenie.

W roku 1989 r. ani w 1990r. jej mąż nie pracował na kasie, bo nie miał do tego uprawnień, dopiero w późniejszych latach zrobił uprawnienia kasjera i mógł wykonywać taką pracę. Pracę kasjera w kantorze wykonywała codziennie tylko M. M. (1). Była jedyną osobą oprócz S. pracującą w kantorze. Pracowała w oparciu o umowę agencyjną od poniedziałku do piątku od 09.00 do 17.00 przez 8 godzin a w soboty od 10.00 do 14.00 przez 4 godziny, w pełnym wymiarze czasu pracy. S. M. w późniejszych latach założył własny kantor. (dowód: cytowane wyżej protokoły kontroli, zeznania M. M. (1) k. 16v-17vas)

W oparciu o tak zgromadzony materiał dowodowy Sąd zobowiązał ZUS do ustalenia hipotetycznie wysokości kapitału początkowego, przyjmując, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę na podstawie umowy agencyjnej w okresie od 06.11.1989r. do 31.12.1990r., przy czym Sąd wnosił aby wysokość kapitału została ustalona w dwóch wariantach, przy uwzględnieniu następujących założeń:

- D) przy przyjęciu minimalnej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej przy przyjęciu minimalnej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne osób

wykonywujących pracę na podstawie umowy agencyjnej a więc w okresie listopad - grudzień 1989r. przy przyjęciu kwoty najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej-a za okres od 01.01.1990r. do 31.12.1990r. kwoty odpowiadające 60% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej oraz

- w II) wariantcie, że podstawą wymiaru składek za ubezpieczenie społeczne w okresie listopad - grudzień 1989r. był dochód osiągnięty z tytułu umowy agencyjnej w kwocie 852.121 zł od którego odprowadzono podatek w kwocie 170.424 zł a w okresie od stycznia do grudnia 1990r. podstawą wymiaru składek stanowił dochód w kwocie 4.724.984 zł, od którego odprowadzono podatek w kwocie 944.992 zł.

W odpowiedzi ZUS wskazał, że uwzględniając zatrudnienie od 06.11.1989r. do 30.12.1990r. i wynagrodzenie minimalne za okres od 06.11.1989r. do 31.12.1989r. (kwota 69.666,67 zł) oraz 60% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej za okres od 01.01.1990r. do 31.12.1990r. (kwota 7.413.386,40 zł) hipotetyczna wartość kapitału początkowego wynosi 49.238,31 zł.

II wariant - uwzględniając okres zatrudnienia od 06.11.1989r. do 31.12.1990r. i wynagrodzenie za okres 06.11.1989r. do 31.12.1989r. w kwocie 852.121 zł oraz wynagrodzenie za okres od 01.01.1990r. do 31.12.1990r. w kwocie 4.724.984 zł, hipotetyczna wartość kapitału początkowego wynosi 49.570,62zł. (k. 24as)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawczyni jest zasadne.

Zgodnie z art. 173 ust. 1,2,3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. DZ.U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy. Według art. 174 ust. 1 kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1)okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2)okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3)okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. (ust. 2-3)

Zgromadzony w toku postępowania sądowego dodatkowy materiał dowodowy w postaci oryginalnych dodatkowych dokumentów przedłożonych przez wnioskodawczynię w powiązaniu z jej zeznaniami pozwolił na zweryfikowanie okresów jej zatrudnienia poprzez uwzględnienie przy ustaleniu wartości kapitału początkowego okresu zatrudnienia związanego z umową agencyjną wykonywaną na rzecz (...) w C. w okresie od 06.11.1989r. do 31.12.1990r. Sąd uznał za wiarygodne zeznania wnioskodawczyni, że we wskazanym okresie świadczyła pracę w Kantorze (...) prowadzonym przez jej męża i pracowała tam jako kasjerka walutowa. Jej zeznania są spójne z treścią protokołów kontroli NBP oraz Izby Skarbowej, sprawdzającej czy prowadzona działalność jest zgodna z wydanym zezwoleniem. W protokole tym kontrolujący, co prawda w innym celu, a mianowicie na potrzeby skarbowe, jednakże zawarł swoje ustalenia związane z zatrudnieniem wnioskodawczyni i łączącej ją i jej męża z (...) umową agencyjną, w protokole podana jest data zawarcie umowy agencyjnej – na czas trwania zezwolenia na prowadzenie kantoru – czyli do 31.12.1990r., z kolei czas pracy wnioskodawczyni wynika z zezwolenia na prowadzenie kantoru, w protokole kontroli zawarto informację o odprowadzanych przez agentów składek na ubezpieczenie społeczne ZUS. Z kolei z deklaracji podatkowych za sporny okres wynikają przychody kantoru za poszczególne miesiące oraz narastająco za cały rok, odpowiadające im

dochody oraz wyliczona składka na ubezpieczenie społeczne agenta. W 1989 roku kantor osiągnął dochód za listopad-grudzień w kwocie 852,121zł a odpowiadająca temu dochodowi składka na ubezpieczenie społeczne agenta wynosiła 44 300zł. Za rok 1990 dochód wynosił odpowiednio 4 724.984 zł. Trudno powiedzieć ile za cały rok wynosiła składka na ubezpieczenie społeczne gdyż w ostatniej deklaracji za grudzień 1990 roku brak informacji o łącznej wysokości składek na ubezpieczenie społeczne, chociaż jeszcze w deklaracji za listopad 1990r. łączna składka za wszystkie miesiące 1990 roku została określona na kwotę 1 666 456 zł. przy dochodzie 4 131 746zł. Deklaracjom odpowiadają zaś dowody wpłat na rzecz ZUS. W większości pokwitowań widnieje zapis, że wpłata dotyczy 2 agentów i wpłacana kwota odpowiada podwójnej kwocie obliczonej kwoty na rzecz ZUS z deklaracji podatkowej, co oznacza że za każdego agenta czyli za wnioskodawczynię i jej męża (bo tylko oni pracowali w kantorze) opłacano składkę na ubezpieczenie społeczne od obliczonej kwoty zawartej w deklaracji podatkowej. Zaznaczy należy, że chociaż w deklaracji za grudzień 1990r. nie ma podanej ani łącznej wysokości składki na ZUS ani za sam grudzień to z kolei wnioskodawczyni przedstawiła dowód wpłaty na ubezpieczenie społeczne za grudzień 1990r., co oznacza, że także za ten miesiąc zostało to uregulowane. Wnioskodawczyni nie posiadała wszystkich, comiesięcznych dowodów wpłat na ubezpieczenie społeczne za rok 1990, co jest zrozumiałe zważywszy na upływ czasu oraz to, że to nie ona a jej mąż, z którym nie ma kontaktu prowadził dokumentację kantoru i w związku z tym dokumentacja nie jest pełna, ale biorąc pod uwagę całokształt materiału dowodowego: jej zeznania, protokół kontroli, deklaracje podatkowe i dowody wpłat, w sposób niebudzący wątpliwości należało przyjąć, że wnioskodawczyni w spornym okresie wykonywała pracę w pełnym wymiarze w oparciu o umowę agencyjną i z tego tytułu opłacała składki na ubezpieczenia społeczne. Organ ubezpieczeniowy nie kwestionował przedłożonych dokumentów, wnioskodawczyni przedłożyła dokumenty w oryginale, są one wiarygodne.

W spornym okresie w zakresie związanym ze sprawą obowiązywała ustawa z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia. (jednolity tekst) Dz.U.1983.31.146 j.t. ze zm., z której z art. 1 ust. 1 wynikało, że obowiązkowe ubezpieczenie społeczne określone ustawą, obejmowało osoby wykonujące stale i odpłatnie pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, zawartej z jednostkami gospodarki uspołecznionej.

Umową agencyjną lub umową zlecenia w rozumieniu ustawy, zwaną dalej "umową", jest umowa, na podstawie której osoba ją zawierająca zobowiązuje się do wykonywania określonych czynności w imieniu jednostki gospodarki uspołecznionej lub na rzecz tej jednostki. (ust.2).

Pracę uważa się za wykonywaną stale, jeżeli trwa nieprzerwanie co najmniej sześć miesięcy. (ust.3) Według art. 4 obowiązek ubezpieczenia powstawał z dniem oznaczonym w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania a według art. 5 ust. 1 ustawał z dniem rozwiązania lub wygaśnięcia umowy.

Składkę na ubezpieczenie opłacali w odpowiednich częściach jednostka gospodarki uspołecznionej, która zawarła umowę, i ubezpieczony. Składkę na ubezpieczenie opłacało się za każdy miesiąc, w którym istniało ubezpieczenie. Składek na ubezpieczenie nie opłacało się w okresie pobierania przez ubezpieczonego zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego. (Art. 26 ust. 1 i art. 25 ust. 1.)

Jeżeli po upływie roku kalendarzowego okazywało się, że w ciągu tego roku przeciętny miesięczny dochód z wykonywania umowy nie osiągnął połowy najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej składki opłacone za ten rok podlegały zwrotowi, a tego roku nie wliczało się do okresu ubezpieczenia wymaganego do uzyskania świadczeń na podstawie ustawy. Kwotę składek podlegającą zwrotowi pomniejszało się o kwotę pobranych w ciągu tego roku zasiłków przewidzianych w odpowiednich artykułach. (Art. 27 ust. 1).

Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określała:

1) wysokość składki na ubezpieczenie oraz wysokość części składki opłacanej przez jednostki gospodarki uspołecznionej i przez osoby, które zawarły umowę,

2) zasady, terminy i tryb opłacania składek oraz zasady pokrywania i rozliczania świadczeń pieniężnych wypłacanych przez jednostki gospodarki społecznej. (Art. 28 ust. 1).

Ubezpieczenie obejmowało również:

1) członków najbliższej osoby rodziny, która zawarła umowę,

2) inne osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą, która zawarła umowę i współpracują przy wykonywaniu umowy stale i w wymiarze co najmniej połowy czasu pracy obowiązujący pracowników jednostki gospodarki społecznej stroną tej umowy i gdy na ich współpracę jednostka ta udzieliła zgody na wniosek osoby, która zawarła umowę. Osoby te zwane są dalej "osobami współpracującymi".

Członkami najbliższej rodziny w rozumieniu ust. 1 są: małżonek, dzieci własne i przysposobione, pasierbowie, dzieci obce przyjęte na wychowanie, rodzice, osoby przysposabiające, ojczym, macocha, teściowie, dziadkowie, wnuki, rodzeństwo, zięciowie, synowe, szwagierki i szwagrowie.

Współpracę uważa się za wykonywaną stale, jeżeli trwa nieprzerwanie przez okres co najmniej sześciu miesięcy. (Art. 29 ust. 1, 2, 3).

Do ubezpieczenia osób współpracujących stosowało się przepisy ustawy ze zmianami wynikającymi z art. 34. (Art. 31).

Obowiązek ubezpieczenia osoby współpracującej powstaje z dniem oznaczonym w piśmie jednostki gospodarki społecznej udzielającej zgody na tę współpracę przy wykonywaniu umowy.

Obowiązek ubezpieczenia osoby współpracującej upływa z dniem:

1) ustania obowiązku ubezpieczenia osoby, na której wniosek została udzielona zgoda na współpracę,

2) zakończenia współpracy. (Art. 32 ust. 1 i 2).

W okresie od listopada do grudnia 1989r. obowiązywało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975 r. w sprawie wykonania ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki społecznej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia. (Dz. U. z dnia 31 grudnia 1975 r. nr.46, poz.250 ze zm.) wydane na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki społecznej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia określające: (...)

2) wysokość składki na to ubezpieczenie oraz wysokość części składki opłacanej przez jednostki gospodarki społecznej i przez osoby objęte ubezpieczeniem,

3) zasady, terminy i tryb opłacania składek oraz zasady pokrywania i rozliczania świadczeń pieniężnych wypłacanych przez jednostki gospodarki społecznej w związku z tym ubezpieczeniem.

§ 3a. Jeżeli czas pracy określony w umowie odpowiada co najmniej pełnemu wymiarowi czasu pracy obowiązującego pracowników jednostki gospodarki społecznej, która zawarła umowę, podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie ustalona stosownie do § 2 i § 3 ust. 1 nie może być niższa od kwoty najniższego wynagrodzenia w gospodarce społecznej.

§ 4. 1. Podstawę wymiaru składek dla osób współpracujących z osobami, które zawarły umowę, stanowi kwota najniższego wynagrodzenia w gospodarce społecznej.

2. Składkę na ubezpieczenie osoby, która zawarła umowę, opłaca w części wynoszącej 14% podstawy jej wymiaru ta osoba, a w pozostałej części - jednostka gospodarki społecznej.

3. Składkę na ubezpieczenie osoby współpracującej opłaca w części wynoszącej 14% podstawy jej wymiaru osoba, która wystąpiła z wnioskiem o udzielenie zgody na współpracę, a w pozostałej części - jednostka gospodarki uspołecznionej. Składki na ubezpieczenie oraz deklarację rozliczeniową przekazuje jednostka gospodarki uspołecznionej do oddziału Zakładu w terminie do dnia 15 każdego miesiąca za miesiąc ubiegły.

Natomiast w okresie od stycznia do grudnia 1990 roku obowiązywało Rozporządzenie RM z dnia 29 stycznia 1990 r., w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego. (Dz. U. z dnia 9 lutego 1990 r.), które w rozdziale III regulowało kwestię składek na ubezpieczenie społeczne osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz osób z nimi współpracujących.

W spornym okresie według § 20 ust. 1 składka na ubezpieczenie społeczne osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz osób z nimi współpracujących wynosi, z zastrzeżeniem § 21, 38% podstawy wymiaru składki.

Składkę, o której mowa w ust. 1, w części wynoszącej 50%, pokrywa osoba, która zawarła umowę, za siebie i osoby z nią współpracujące, a w pozostałej części - jednostka gospodarki uspołecznionej. (2).

§ 22 ust. 1 stanowił, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie stanowił dochód z wykonywania umowy podlegający podatkowi od wynagrodzeń, pomniejszony o opłacony podatek.

Jeżeli podatek od wynagrodzeń nie jest wymierzany od dochodu, lecz jest ustalany w kwocie ryczałtowej, podstawę wymiaru składek stanowi bieżąco zadeklarowany dochód, nie niższy jednak od kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia. (2). Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne osób współpracujących stanowi dochód bieżąco zadeklarowany przez osobę, która zawarła umowę, nie niższy jednak od kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia. (§ 23).

Jednostka, która zawarła umowę, obowiązana jest bez uprzedniego wezwania rozliczać co miesiąc składki na ubezpieczenie osób wykonujących umowę i osób współpracujących oraz wypłacone tym osobom świadczenia podlegające finansowaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Rozliczenie, o którym mowa w ust. 1, następuje w deklaracji rozliczeniowej, w której podana jest łączna liczba osób wykonujących umowę i osób współpracujących. Jednostka, która zawarła umowę, jest obowiązana bez uprzedniego wezwania przesłać do oddziału ZUS deklarację rozliczeniową i opłacić całość należnej składki na ubezpieczenie osób wykonujących umowę i osób współpracujących, po potrąceniu świadczeń finansowanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w terminie do 20 dnia każdego miesiąca za miesiąc ubiegły. Przepisy § 14 ust. 4 oraz § 15-18 stosuje się odpowiednio. (§ 25 ust. 1,2,3).

Z dokonanych ustaleń wynika, że dochody z kantoru znacznie przekraczały najniższe wynagrodzenie obowiązujące w j.g.u., nie ma zatem podstaw do twierdzenia, że opłacone składki zostały zwrócone.

Skoro (...), które zawarło umowę agencyjną z wnioskodawczynią bez wezwania miało obowiązek przekazania składek na ubezpieczenia społeczne za agenta do ZUS, to bezspornie należało sporny okres zaliczyć do ustalenia wysokości kapitału początkowego.

Hipotetycznie ustalona przez ZUS wysokość kapitału początkowego z uwzględnieniem tego okresu jest wyższa niż w skarżonej decyzji. Jednakże Sąd orzekając nie wskazał jaka jest ostateczna wysokość kapitału początkowego z tego względu, że w międzyczasie zmieniły się przepisy związane z ustaleniem kapitału początkowego (inaczej liczony jest okres związany z opieką nad dziećmi – czemu dał wyraz ZUS orzekając decyzją z maja 2015r. i wyrok ustalający kwotowo kapitał początkowy na kwiecień 2015r. bez uwzględnienia tego faktu (co nie było rzeczą Sądu w związku z przedmiotem zaskarżenia) i tak nie odzwierciedlałby prawidłowo jego wysokości. Dlatego Sąd w orzeczeniu zmieniając zaskarżoną decyzję, uznając ją za nieprawidłową zobowiązał ZUS do uwzględnienia M. M. (1) okresu zatrudnienia od

06.11.1989r. do 31.12.1990r. w związku z wykonywaną umową agencyjną. Rola ZUS w oparciu o powyższe jest ustalić jaka jest ostatecznie kwota kapitału początkowego.

Z tych względów Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art.477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w sentencji.